

Tips voor een privé-vogelsafari in Kenia

John van der Woude

'Nergens ter wereld kan men een betere vogelvacantie beleven dan in Oost-Afrika'. Deze krasse uitspraak van de veel bereisde Peterson zal menige vogelaar wel eens willen toetsen, ook al zou er een tijdje voor gespaard moeten worden. Maar niet iedereen heeft zin in een georganiseerde groepsreis, en hoe leg je het anders aan? Hier zijn wat tips voor een kampeertocht met huurauto in Kenia.

De grote rijkdom aan vogelsoorten en -aantallen, de grote toegankelijkheid van de vele natuurparken, het gemak van vogelwaarneming in het overwegend halfopen landschap, en de redelijke temperatuur verklaren het succes van Kenia bij vogelaars. Voor velen komt daar nog de langverwachte kennismaking met een tropisch land of met het grote wild bij.

Twee waarschuwingen moeten wij echter direct laten horen.

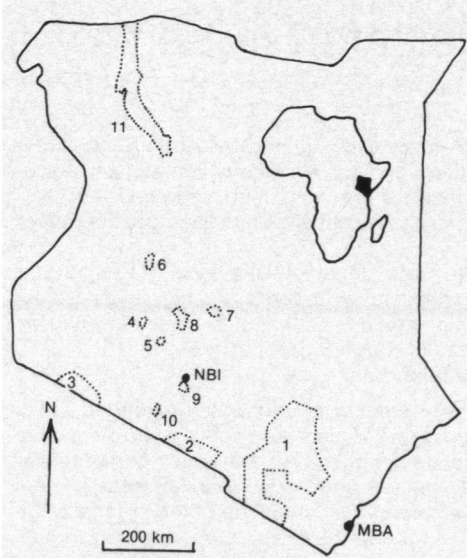
Het wegverkeer in Kenia behoort tot de onveiligste ter wereld, en de autohuurprijs is er zeer hoog (zelf hadden wij het geluk een auto te kunnen lenen van onze gastheer). Aan deze twee bezwaren is al een eind tegemoet te komen door met matige snelheid te rijden (en door als chauffeur niet naar elke klauwier of Scharrelaar langs de kant van de weg te kijken) en uiteraard door, bijvoorbeeld, met zijn vieren een auto te huren. Als type huurauto verdienen de kleine terreinwagens met vierwiel aandrijving (hoofdzakelijk Suzuki) de voorkeur, alleen al om het betere uitzicht vanwege de hoge zittingen. Dit is vooral van belang in de wildparken, omdat je daar in het algemeen de auto niet uit mag; daar staat dan wel een grote tamheid van de vogels tegenover.

In de meeste natuurparken (National Parks en Game Reserves; Engels is in dit gebied een belangrijke voertaal) vind je campings, of eigenlijk 'campsites': plekken waar je mag kamperen. De 'campsites' liggen meestal in de buurt van 'lodges', dure laagbouw-hotels (meestal omstreeks 150 gulden volpension per dag). Door te kamperen ben je ook meer echt in de natuur, de 'campsites' zijn in het algemeen bijzonder rijk aan zangvogels. Zorg vooral voor een muggendichte tent en breek hem elke ochtend af, of laat hem openstaan wanneer je weggaat, anders is de kans groot dat apen, op zoek naar voedsel, gaan inbreken. Laat evenmin 's nachts voedsel in de tent liggen, maar leg het in de auto. Jerrycans met drinkwater kun je het beste uit de grote steden (Nairobi, Mombassa) meene-

Ruim vijftig soorten stootvogels telt Masai Mara, een grote open savanne.

Naar kleurenfoto van John van der Woude.

Ligging van in de tekst genoemde natuurgebieden in Kenia. 1 Tsavo, 2 Amboseli, 3 Masai Mara, 4 Lake Nakuru, 5 Lake Naivasha, 6 Lake Baringo, 7 Mount Kenya, 8 Aberdares, 9 Nairobi, 10 Lake Magadi, 11 Lake Turkana. NBI = Nairobi, MBA = Mombassa.

men. Voedingswaren in Europese stijl zijn ook in de meeste kleinere steden wel te koop. De 'lodges' zelf zijn overigens wel goed te benutten om de gewone consumpties te krijgen. In de tuinen waaraan de terrasjes liggen, kun je 'sunbirds' en wevers van zeer dichtbij te zien krijgen. Als voornaamste kosten blijven de vliegpreisen

en de autohuur over. Bij tijdig reserveren hoeft het vliegretour niet meer dan 1500 à 1800 gulden te kosten. Voor de huurauto kom je helaas wel op om en nabij duizend gulden per week (alle kosten, exclusief benzine). Maar door de grote dichtheid aan natuurparken krijg je in één of twee weken ook heel wat te zien.

Wat het beste reisseizoen betreft, maakt het niet zoveel verschil wanneer je gaat, Kenia ligt op de evenaar; maar gelukkig ook vrij hoog. De middagtemperatuur schommelt op gemiddelde hoogte (circa 1500 meter) rond de 25°C. Vermijd, als dat mogelijk is, de hoofdregentijd (maart-mei). In het winterhalfjaar tref je er natuurlijk ook nog wat van 'onze' trekvogels aan.

Belangrijkste literatuur voor op reis is uiteraard de vogelgids: 'A Field Guide to the Birds of East Africa' van J. Williams & N. Arlott (Collins, 1980). In 'A Field Guide to the National Parks of East Africa' van J. Williams (Collins, 1981) is behalve een beschrijving (met kaartjes) van de parken een selectie uit de vogelgids opgenomen, alsmede dertien platen met zoogdieren. Voor wie wat langer kan blijven, komt R. Moore's 'Where to Watch Birds in Kenya' (Transafrica, Nairobi, 1982) goed van pas. Neem voor alle zekerheid je eigen vogelgids mee voor de Europese trekvogels.

Op de Bartholomew-kaart van Kenia staan de belangrijkste verharde en onverharde wegen.

Een witroze zoom van Flamingo's strekt zich uit langs het Nakuru-meer.

Naar kleurenfoto van John van der Woude.

Met 'Birds of Africa - A Bird Photographer in East Africa' van J. Karmali (Collins, 1980) kun je thuis nog nagenieten; Peterson's uitspraak aan het begin van dit artikel is ontleend aan zijn voorwoord in dat plaatwerk. Ten slotte volgt hier nog een kleine selectie van natuurgebieden. 'Tsavo East National Park' (campsite: Aruba Lodge) is een vrij droge, open-struikensavanne, waar de enorme vogelrijkdom dwingt tot stapvoets rijden. 'Amboseli National Park' (campsite aan zuidrand van het park) is vooral bekend door het fascinerende uitzicht op de sneeuwtop van de Kilimandjaro; in het open moeras in het zuidelijke deel van het park komen onder andere Jacana's en diverse reigerachtigen voor. Het 'Masai Mara Game Reserve' (campsite: Keekorok Lodge) is de noordelijke uitloper van de bekende Serengeti, die in Tanzania ligt. Het is een grootse, open savanne met een indrukwekkende avifauna (onder andere stootvogels, trappen), maar tevens, volgens velen, het beste wildpark. Tegen het nachtconcert van zoogdieren rondom de (bewaakte) campsite helpen alleen oordopjes. 'Lake

Nakuru National Park' is wereldberoemd vanwege de honderdduizenden Flamingo's. Behalve voor watervogels is het ook een goed park voor bosvogels, juist in de nabijheid van de Njoro-campsite. Lake Naivasha is niet meer wat het vroeger was, maar de 'campsite' bij Safariland Lodge is een prima waarnemingspunt (Afrikaanse Visarend). Lake Baringo en directe omgeving ('campsite' aan oostzijde van het meer) schijnt erg soortenrijk te zijn; het is door Keniase vogelaars gebruikt om het recordaantal waargenomen soorten per dag te vestigen.

Het is maar een kleine greep, deze zes gebieden. Andere gebieden die wij bezochten (onder andere Mount Kenya National Park, Aberdares National Park, Tsavo West National Park, Nairobi National Park, Magadi, Central Island in Lake Turkana) vonden wij dan in het algemeen wel iets minder vogelrijk, maar landschappelijk in elk geval zeer de moeite waard. Een van de grote charmes van Kenia is de grote variëteit van de tientallen natuurgebieden.

■ John van der Woude, Leksmondhof 134, 1108 ES Amsterdam, 020 - 970 685.

Slaapplaats-inventarisatie Zilvermeeuwen

Gedurende de laatste vijftien jaar is de stand van de Zilvermeeuw in ons land aanzienlijk toegenomen. In 1968 broedden hier 'slechts' 17.000 paar, in 1983 waren dat er al 86.000 paar. Door het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN), Arnhem, wordt thans onderzocht welk effect deze aantalsexplosie heeft gehad op een aantal biologische grootheden.

Zo is in ons proefvlak (6 ha) op de Eerste Duintjes op Terschelling door de toegenomen aantallen het broedsucces sedert het einde van de jaren zestig gedaald van 1.25-1.50 jong per jaar tot 0.34-0.43 jong per jaar. Dit wordt geheel veroorzaakt door de sterk toegenomen predatie van eieren en kuikens door soortgenoten en de eveneens in aantal toegenomen Kleine Mantelmeeuwen. In de zelfde tijd nam ook het eivolume af, werden de kuikens kleiner en vlogen de laatste met een relatief kleiner gewicht uit dan vroeger. Al deze veranderingen zijn vermoedelijk toe te schrijven aan de toegenomen voedselconcurrentie tussen de meeuwen onderling ('vele varkens maken de spoeling dun').

Het ligt in de lijn der verwachting dat de verslechterde voedselsituatie ook van invloed is op het verspreidingspatroon van de vogels na het broedseizoen. Aan de hand van de ringgegevens die in het archief van het Vogeltrekstation aanwezig zijn, hopen wij dit in de loop van deze winter verder uit te zoeken.

De terugmeldingen geven echter geen beeld van de absolute aantalsverdeling van de meeuwen over ons land in de winter, wanneer

de vogels zich het verst van de kolonies bevinden. Om daarover iets meer te weten te komen, doen wij graag hierbij een beroep op de lezers van dit tijdschrift. De meest eenvoudige manier om hierover iets te weten te komen is het aantal Zilvermeeuwen op de slaapplaatsen te tellen. Wie aan dit onderzoek zijn medewerking wil verlenen, vragen wij rond half november, half december en half januari op de bij hem bekende meeuwen slaapplaatsen het aantal overnachtende Zilvermeeuwen te tellen (andere soorten mogen wel worden opgegeven, maar dat hoeft niet). Wie slechts éénmaal wil tellen, wordt gevraagd bij voorkeur daarvoor de telling rond half december uit te kiezen.

Van belang zijn datum, tijd, plaats, aantal (eventueel leeftijdsklassen: eerstejaars-subadult-adult), hoe geteld (aanvliegen naar slaapplaats, vogels op slaapplaats, wegvliegen in vroege ochtend), gaarne ook aankomst- of vertrekrichting (kaartje zeer welkom!) en als daarover gegevens bekend zijn het gebied waarover de vogels zich verspreiden om te foerageren. Gaarne zo spoedig mogelijk na iedere telling de gegevens opsturen. Desgewenst worden de portokosten door ons vergoed. U behoeft zich om mee te doen niet van tevoren op te geven. Wij hopen op een grote respons! (Voor nadere inlichtingen kunt u met ons contact opnemen op onderstaand adres.) Alle inzenders krijgen na afloop een verslag over de resultaten toegezonden. Bij voorbaat onze dank voor de medewerking aan dit onderzoek.

■ Alle A.N. de Wit & Arie L. Spaans, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, postbus 9201, 6800 HB Arnhem, 085-452991.